

Nieuwjaarsboodschap 4 januari 2016

Beste collega's,

Ik wens u allemaal veel positieve energie, veel werkplezier en een goede gezondheid in het nieuwe jaar dat pas begonnen is.

Nu de eindejaarsfeesten met familie en vrienden achter de rug zijn, is de tijd aangebroken voor misschien wel het leukste feest ?

het nieuwjaarsfeest onder de collega's van de VUB?

U heeft het gezien en gehoord:

aan de VUB werken is voor de meeste onder ons geen gewone job.

Professoren, academische en niet-academische personeelsleden:

allemaal raken we in de ban van het VUB-gevoel,

raken we doordrongen van de kernwaarden van de VUB

en van alles waar de universiteit voor staat

– al de goede dingen en soms ook de minder goede dingen.

Werken aan de VUB is niet altijd even makkelijk,

maar samen hebben we al veel obstakels overwonnen en dat zullen we blijven doen.

Ik wil me nogmaals richten tot de collega's die zich al 20, 30 of 40 jaar voor de VUB inzetten,

en u bedanken voor al het werk!

voor de collegialiteit!

en voor uw hart voor de VUB.

En uiteraard dank ik ook de collega's die pas met pensioen of met emeritaat zijn gegaan.

Een echt afscheid kan het zeker niet zijn, want eens VUB'er, altijd VUB'er.

Dat geldt voor wie hier studeert, maar evenzeer voor wie hier werkt.

Vele collega's hebben hier trouwens ook gestudeerd – ik ben er een van – en dat maakt het VUB-gevoel alleen maar sterker.

Maar wat is dat nu, dat VUB-gevoel?

Iedereen heeft daar zijn of haar eigen idee over, maar het is niet altijd makkelijk om er de hand op te leggen. Daarom willen we de volgende maanden grondig nadenken over wie we nu eigenlijk zijn,

over onze waarden, over onze identiteit.

over onze waarden, over onze identiteit.

Zo meteen vertel ik u er meer over...

Maar sta me toe om eerst even terug te kijken op het voorbije jaar.

En ik zal dat kort doen en zeker niet te lang stilstaan bij de toestand in de wereld.

Want dan zou er geen reden meer zijn om straks te feesten.

Enkele woorden volstaan om de gruwel van 2015 samen te vatten: IS, Parijs, Molenbeek.

Of een getal kan ook: het cijfer 4.

De maximale terreurdreiging heeft ook de VUB verplicht om drastische maatregelen te nemen:

twee dagen geen colleges, geen evenementen, niets, behalve permanent crisisberaad ...

En na de aanslagen in Parijs en na de minuut stilte waar studenten en personeelsleden massaal aanwezig waren, hebben de autoriteiten de Verhaegenstoet geannuleerd.

Dat hij toch heeft plaatsgevonden, weliswaar op de stoep maar toch volgens het traditionele parcours van de Zavel naar de Beurs, heeft velen goed gedaan.

Want wij willen ons denken niet onderwerpen aan angst. Maar vrijheid en veiligheid doen samengaan, dat wordt wel een van dé uitdagingen, ook op onze campussen.

We mogen onze verantwoordelijkheid weliswaar niet uit de weg gaan, maar we zullen nooit voor de gemakkelijkste weg kiezen, de weg van maximale veiligheid ten koste van de vrijheid.

Dat wil geen enkele rechtgeaarde VUB'er.

In tijden als deze wordt het duidelijk dat we onze vrijheid niet alleen moeten koesteren, maar ook verdedigen en zelfbewust uitdragen.

Collega's,

Gelukkig bracht 2015 ook hoop.

Op de valreep zou ik zeggen.

De klimaatop in Parijs heeft een verregaand, wereldwijd en bindend akkoord opgeleverd.

In de aanloop naar Parijs hebben we onze eigen VUB-klimaatactie WeAreParis uitgerold.

Negen teams van studenten zijn in binnen- en buitenland op zoek gegaan naar milieuvriendelijke oplossingen en alternatieven in vervuilende sectoren zoals landbouw, industrie, transport en energie. Professoren en onderzoekers stonden de studenten met raad en daad bij, met prof. Cathy Macharis als academisch coördinator.

WeAreParis toont aan dat de VUB méér is dan studeren alleen... Ik stel dan ook voor dat we even naar een korte impressie kijken.

[Filmpje "We Are Paris"]

Inderdaad, we are VUB, en we hebben ons het voorbije jaar wel vaker van onze eigenzinnigste kant laten zien.

Bijvoorbeeld door onze academische opening voor de eerste keer niet in deze vertrouwde Q te houden, maar wel in het hart van de stad, in Bozar.

En daar dan naartoe te trekken met de fiets, in de gietende regen dan nog wel, maar met heel veel enthousiasme.

En met meer dan 2000 aanwezigen in de Henri Le Boeufzaal hebben we een record doen sneuvelen.

Nooit eerder was er immers zoveel volk op een openingszitting. Voor mij is dit hét bewijs dat de VUB vandaag springlevend is en vooral ook dat iedereen weer volop in onze universiteit gelooft.

U doet dat, onze studenten doen dat en onze oud-studenten doen dat, maar ook de politieke, sociale en economische wereld is overtuigd van de kracht en van het belang van de universiteit van de hoofdstad.

We hebben op de academische opening trouwens ook ons nieuw magazine gelanceerd.

Vorig jaar hebben we hier op deze plaats Henri Eisendrath nog gehuldigd voor z'n eeuwigdurend engagement voor de universiteit, en we hebben hem nu beloond met z'n eigen magazine, Henri.

Maar Henri weet intussen dat de naam ook verwijst naar een andere Henri, Henri Poincaré,

aan wie we de leuze van onze universiteit hebben ontleend, u weet wel:

Het denken mag zich nooit onderwerpen, noch aan een dogma, noch aan een vooroordeel, noch aan om het even wat. Behalve aan de feiten zelf. Alleen aan de feiten zelf.

Op onze academische opening zei iemand hierover het volgende en ik citeer:

"Zijn woorden – die van Poincaré dus - zijn vandaag, naar mijn aanvoelen, actueler dan ooit ! Het hoort tot onze fundamentele opdracht om bij te dragen tot de vorming van vrije mannen en vrouwen, die op een kritische maar constructieve manier mee bouwen aan de maatschappij van morgen."

Collega's,

Wie heeft dat gezegd?

Wel het was natuurlijk onze voorzitter Eddy Van Gelder.

En ik wil hem graag nog eens even op het podium vragen.

Voorzitter, Beste vriend Eddy,

ook jij verdient het om gehuldigd te worden, voor 13 jaar voorzitterschap, waarvan de eerste 5 jaar met Ben Van Camp als rector. En aangezien het

vandaag mijn laatste kans is om jou te eren, maak ik misbruik van dit spreekgestoelte om mijn / om onze zeer gewaardeerde dank uit te spreken voor je onvoorwaardelijke en grensloze inzet voor onze Alma Mater.

Collega's,

We hadden het magazine ook Eddy kunnen noemen, maar het is dus Henri geworden.

We willen in elk geval dat het nieuwe universiteitsmagazine kritisch, onafhankelijk en eigenzinnig zal zijn.

Niet door voortdurend te zeggen wie of wat we zijn, maar door het te tonen.

In dezelfde geest zijn we dit academiejaar ook gestart met een nieuw universiteitsbreed vak.

Het vak heet redelijk eigenzinnig, kritisch nadenken over mens en maatschappij.

Het staat niet alleen open voor studenten, ook externen kunnen het volgen.

Nog een primeur in 2015: we hebben op 3 mei de Difference Day Honorary Title for Freedom of Expression uitgereikt.

Het gaat om een gezamenlijke onderscheiding van de VUB en de ULB, als Brussels University Alliance,

die we op het einde van de eerste Difference Day in Bozar

– naar aanleiding van de dag van de persvrijheid - hebben gegeven aan iemand die zelf niet aanwezig kon zijn,

omdat hij veroordeeld werd tot 1000 zweepslagen en in de cel zit.

Ik heb het over de Saudische blogger Raif Badawi.

Zijn misdaad?

Hij had een blog, uitte kritiek op religieuze leiders en de politisering van de islam,

hij schreef dat moslims, christenen, joden en atheïsten gelijkwaardig aan elkaar zijn.

Dat was zijn misdaad.

En ik mag van collega Caroline Pauwels al aankondigen dat de tweede editie van Difference Day plaats zal vinden op 3 mei e.k.

Ik hoop van harte dat Raif Badawi dan onze gast zal kunnen zijn, maar... ik vrees het ergste.

Collega's,

Het is u misschien opgevallen dat veel van wat ik net heb vermeld, nauw verband houdt door onze waarden.

En dat geldt ook voor de uitreiking van onze eredoctoraten einde mei. Naast excellente wetenschappers, hebben we ook mensen beloond voor hun maatschappelijk engagement. Wijlen dokter Willy Peers en Lucie Van Crombrugge voor hun strijd voor vrouwenrechten en het recht op abortus, en drie sterke vrouwen, Marie Levens uit Suriname, Francisca Anyango uit Kenia en Julia Gillard uit Australië voor hun mateloze inzet om kinderen en jongeren toegang te geven tot kwaliteitsonderwijs.

Collega's,

Ik had beloofd dat ik het kort zou houden, maar nu blijkt dat we weer veel te veel hebben gedaan.

Dus toch nog even snel: we hebben nieuwe Fellowship-titels uitgereikt, in het stadhuis van Brussel, zodat we intussen meer dan 70 Fellows hebben die hun professionele ervaring ten dienste stellen van de VUB, we hebben een nieuw vicerectoraat Innovatie en Valorisatie gecreëerd, met collega Hugo Thienpont als vicerector, en in Jette wil ik graag Brightcore vermelden. Brightcore is een bundeling van meerdere genetische centra – o.a. van de ULB - waardoor uitermate doeltreffende genetische testen mogelijk zijn.

BRIGHTcore is in staat om voor grote hoeveelheden DNA de sequentie te bepalen

en zal de enorme vooruitgang in de medische genetica mee gestalten geven.

Op Campus Jette is er uiteraard nog veel meer gebeurd. Het UZ Brussel voert stap voor stap z'n ambitieus ruimteplan uit om het ziekenhuis uit te breiden, maar vooral ook om het een nieuwe logische en moderne structuur te geven, waarbij het traject van de patiënt centraal staat.

En in 2015 zijn de werken voor tram 9 eindelijk begonnen,

een nieuwe tramlijn naar het UZ waar we 40 jaar op gewacht hebben.

In de faculteit Geneeskunde en Farmacie springen de realisatie van de biobank en de verbouwingswerken in het gebouw K in het oog.

Ook hier is de weg van de vernieuwing ingeslagen. En hopelijk kunnen we dit jaar eindelijk starten met de bouw van een nieuw animalarium.

Collega's,

Ik wil mijn terugblik graag eindigen met nog enkele bijzonder heuglijke feiten.

We zijn de enige universiteit in Vlaanderen die groeit. De Universiteit Hasselt weliswaar ook, maar dat komt alleen doordat ze er een opleiding hebben bijgekregen. Dat we als VUB opnieuw meer generatiestudenten hebben, is geen uitzonderlijk iets, maar de verderzetting van een opwaartse evolutie die al een hele tijd aan de gang is. In 2008, toen ik rector werd, hadden we minder dan 10.000 studenten.

Vandaag zijn er dat bijna 15.000.

En dat is de verdienste van u allemaal, want een universiteit kan alleen maar aantrekkelijk en succesvol zijn, als alle pijlers stevig zijn: onderwijs, studentenvoorzieningen, internationalisering, onderzoek en innovatie, de faculteiten, het ziekenhuis, het Regeringscommissariaat, ... Nog een pijler van een stevige universiteit is goed bestuur.

Wel, we hebben in 2015 ons organogram overhoop gehaald en onze structuren compleet hervormd, met nieuwe organen als de universiteitsraad en de academische raad en vooral ook een sterk afgeslankte raad van bestuur.

Minder bestuurders maar... met meer slagkracht.

We hebben echter niet alleen de structuren aangepakt, ook de universiteit zelf staat in de steigers.

In januari is het doek gevallen over een monument van het studentenleven in het Brusselse.

Het Kulturkaffee en de infrastructuur er rond is meer dan drie decennia de spil geweest van het culturele leven op de campus en ver daarbuiten. Maar... niet getreurd, want intussen is ook de grootste bouwwerf opgestart sinds de jaren 70.

Er zal een cultuurtoren verrijzen met een concertzaal, een tentoonstellingsruimte én een nieuw Kulturkaffee. En het is maar een onderdeel van het gigantische XY-project, dat ook nog eens 650 studentenkamers omvat en extra ruimte voor onderzoek, onderwijs en andere activiteiten.

Wie gaat dat allemaal betalen, zal u zeggen?!

Wel, in oktober hebben we meer dan 60 miljoen euro opgehaald op de beurs van Brussel.

Door het geld te halen waar het zit – op de financiële markten – kunnen we inderdaad 650 nieuwe studentenkamers bouwen en ze verhuren tegen een uitermate democratische prijs aan toekomstige generaties studenten.

Geld uitgeven is makkelijker dan geld vinden.

Daarom was het luiden van de beursbel op 30 oktober voor mij een van de mooiste momenten van 2015, hoewel niet iedereen daar even gelukkig mee was.

Collega's,

dit overzicht eindigen doe ik helemaal in schoonheid, met de luifel van gebouw M die we in zijn oude glorie hersteld hebben, dankzij de nodige fundraising ...

Restauratie volgens de regels van de kunst uiteraard, want het rectoraatsgebouw van architect Renaat Braem is een beschermd monument.

Collega's,

Pagina 2015 is omgeslagen, pagina 2016 is nog zo goed als onbeschreven. Maar een aantal zaken is nu al geweten.

Na acht jaar rector van deze prachtige universiteit te zijn geweest, zal ik eind september de fakkel doorgeven.

Het is een fakkel die stevig brandt en waarvan het vuur nog lang hevig zal blijven, daar ben ik zeker van.

Wie ook mijn opvolger of opvolgster wordt...

Want daar beslis ik niet over, maar wel u allemaal.

Onze rectorverkiezing zal daarmee de meest democratische van alle universiteiten zijn,

met voor de eerste keer ook alle personeelsleden, alle studenten

en alle collega's van het UZ Brussel die rechtstreeks aan de verkiezing kunnen deelnemen.

Het zijn dus voortaan niet meer de professoren of ZAP-leden die bijna uitsluitend bepalen wie de rector wordt... en dat is maar goed ook...

Het wordt voor mij dus een jaar van afscheid nemen! maar wie mij een beetje kent weet dat ik pas echt afscheid zal nemen als het zover is.

Want ik wil me nu nog volop concentreren op mijn laatste negen maanden als rector

en vooral op alles wat we in die periode nog samen zullen realiseren.

Collega's,

Ik ga hier een woord laten vallen dat sommigen onder u meteen uit de feestroes zal halen.

Instellingsreview.

We hebben het er al vaker over gehad,

we hebben hard gewerkt om voorbereid aan de start te komen, maar dit jaar is het moment van de waarheid aangebroken. In het voorjaar vinden de twee grote locatiebezoeken van de reviewcommissie plaats, met aansluitend het ontwerp van het evaluatie- en adviesrapport.

Waaraan moeten we voldoen?

Ik wil het graag even letterlijk citeren:

De instelling heeft een adequaat onderwijsbeleid dat zij effectief en verbeteringsgericht uitvoert zodat zij, mede op basis van de heersende kwaliteitscultuur, kan garanderen dat de kwaliteit van haar onderwijs zich op een internationaal en maatschappelijk relevant niveau bevindt.

Het hoeft geen betoog dat een positieve beoordeling hier van levensbelang is.

De inzet is veel groter dan bij de visitaties, de schaal is veel groter, maar ons zelfvertrouwen is dat ook.

Maar wees gerust, we zijn voorbereid.

De universiteit zet trouwens ook in 2016 nog verder in op structurele hervormingen.

Zo worden Onderwijsbeleid en Studentenbeleid samengevoegd tot één vicerectoraat.

Deze beslissing is al een tijd geleden genomen en in 2016 moet de samensmelting een feit zijn.

We zullen onderwijs- en studentenbeleid nog beter op elkaar kunnen afstemmen als ze onder een dak zitten.

Een van de grote uitdagingen wordt al meteen de nieuwe Engelstalige bachelor in de Social Sciences, die in het academiejaar 2016-2017 van start gaat.

Onze eerste Engelstalige bachelor, en dat in samenwerking met de Universiteit Gent maar wel op onze campus georganiseerd.

Meer dan ooit zullen we ons kunnen profileren als een internationaal georiënteerde universiteit, nu we niet alleen Engelstalige masters aanbieden, maar ook bachelors.

Dan heb ik nog een naam voor u.

Mohammad Salman.

Hij is Syriër, is erkend politiek vluchteling en heeft hier een doctoraat behaald.

Hij is sinds vandaag in dienst als eerste van de tien Syriërs die de VUB besloten heeft om aan te werven. Collega Salman moet ervoor zorgen dat jonge Syrische vluchtelingen die al met een hogere studie begonnen waren of nu willen aanvatten, om die te leiden naar opleidingen die ze bij ons kunnen volgen. Geen enkele universiteit – en zeker de onze niet – kan in de huidige omstandigheden aan de zijlijn blijven staan. We kunnen heel wat doen, en dus moeten we dat ook doen.

En zo ben ik terug bij onze waarden en bij iets waar ik in het begin naar verwezen heb: onze identiteit.

Wie zijn we?

Zijn we dezelfde universiteit als bijna 50 jaar geleden, toen we autonoom werden?

Het is belangrijk voor onszelf om te weten wie we zijn? en waar we voor staan?

en het is ook belangrijk voor de buitenwereld!

We kunnen als VUB alleen maar groeien in binnen- en buitenland als we een sterk verhaal hebben, als we ons kunnen onderscheiden van andere Vlaamse universiteiten, als we iets unieks kunnen bieden dat onze afgestudeerden wezenlijk vooruit helpt.

We zijn immers geen diplomafabriek, de VUB moet meer zijn dan studeren alleen en is dat ook. Die extra dimensie is er ook bij ons onderzoek en in onze maatschappelijke betrokkenheid.

Maar we moeten dat misschien duidelijker maken en scherper stellen.

De volgende maanden gaan we dat ook doen, met een brede bevraging, met maximale inbreng van medewerkers, studenten, oud-studenten, stakeholders en externen, om zo tot een opgefrist VUB-verhaal te komen dat we zullen presenteren op een groot congres op 24 mei. Schrijf die datum alvast maar in uw agenda...

Dinsdag 24 mei, in de week van onze Dies Natalis.

We are VUB, inderdaad, en op het eerste VUB-congres zullen we onszelf nog eens grondig afvragen wat dat betekent.

En ten slotte, collega's, heb ik nog een primeur.

Er is een collega rector die te pas en te onpas – en vooral ten onrechte – beweert dat er in Vlaanderen maar twee topuniversiteiten zijn.

Wel, de VUB zal in 2016 de enige echte topuniversiteit zijn.

Want voor het einde van mijn rectoraat zal ik er mee voor zorgen dat de VUB-vlag zal wapperen...

op de top van de Mount Everest. En dat is zo een 8.680 m hoger dan de top van de Sint-Pieterskerk in Leuven.

Collega's,

In een EK-jaar wil ik graag eindigen met een citaat uit de sport, een citaat uit de nobele voetbalsport en dan nog wel van een onvervalste Brusselers,

de legendarische coach Raymond Goethals.

Zijn gevleugelde woorden luiden:

Ni zievère, speile.

Of naar de universiteit vertaald:

we weten wat ons te doen staat, nu moeten we in actie schieten.

Vandaag misschien niet meer, maar morgen met dubbel zoveel enthousiasme.

Ik weet dat ik hiervoor op u kan rekenen.

(Ik dank u.)